

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)*

CONDITIONS AND DESIRABILITY OF THE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN ORDER TO STRENGTHEN THE CREATIVE LEADERSHIP OF KINDERGARTEN STUDENTS IN THAILAND (CENTRAL REGION)

¹พนิดา อูสายพันธ์ Phaniida Usayaphan ²เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต Sowwanee Sikkhabandit

³ณกมล ปุญชเขตต์ทิกุล Nakamon Punchakhetthikul

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

³มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: phanida.usa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน ส่วนที่ 2 ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยแบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน เป็นผู้ประเมินตนเอง และแบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน ส่วนที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสถานักเรียน โรงเรียนละ 1 คน และ 2) นักเรียนที่ดำรงตำแหน่งประธานนักเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 44 คน สรุปผลการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยภาพรวม พบว่า คุณลักษณะทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จำแนกตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ อันดับที่ 1 คือ รูปแบบทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจ อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ อันดับที่ 1 คือ รูปแบบทางการ 5) ลักษณะของโครงสร้าง คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 7) ลักษณะของภาวะผู้นำ อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, นักเรียน, โรงเรียนอนุบาล

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของคณาจารย์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)

Abstract

This research article aimed to study the current and desirable conditions of school administration to enhance creative leadership in students in provincial kindergarten schools in Thailand (Central Region). The research methodology was divided into 3 parts: Part 1: Studying, analyzed and synthesized documents, concepts, theories and research related to school administration and enhancing creative leadership in students. Part 2: Studying the level of creative leadership of students by using a self-assessment of creative leadership for students and a student creative leadership assessment by teachers. Part 3: Studying the current and desirable conditions of school administration to enhance creative leadership in students. The informants consisted of 1) 1 teacher responsible for student council activities from each school; and 2) one student holding the position of student president from each school, totaling 44 people. The results of the research found that the overall level of leadership of students in provincial kindergartens in Thailand (Central Region) in all dimensions had a high average value. And the school administration model to strengthen creative leadership for kindergarten students in Thailand's provinces (Central Region), classified according to the 8 components of the school administration model as following: 1) Level of goal setting, ranked 1st as formal and peer model. 2) Goal setting process, ranked 1st as peer model. 3) Relationship between goals and decision-making, ranked 1st as peer model. 4) Characteristics of the decision-making process, ranked 1st as formal model. 5) Characteristics of the structure, ranked 1st as peer model. 6) Link with external environment, ranked 1st as peer model. 7) Characteristics of leadership, ranked 1st as peer model. 8) Related leadership styles, ranked 1st as peer model.

Keywords: Educational Institution Administration, Creative Leadership, Students, Kindergarten

บทนำ

ด้วยระบบการศึกษาของโลกเรามีพื้นฐานมาจากการอบรมสั่งสอนคนไว้เพื่อสนองต่อสังคมที่มีรากฐานมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งให้ความสำคัญกับการฝึกทักษะและเทคนิคที่เหมาะสมกับงานของยุคนั้นรวมถึงทักษะที่ใช้สำหรับการทำงานได้ยาวนานตลอดชีวิตแต่ทุกวันนี้ การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความท้าทายของยุคข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล เช่น การคิดและการวางแผนงาน ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความคิดสร้างสรรค์ กลายเป็นเรื่องจำเป็นของสังคมปัจจุบัน อีกทั้งการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์เป็นสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันด้วยศักยภาพความรู้และภูมิปัญญาผสานกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ระบบการศึกษาได้ถูกพัฒนาปรับเปลี่ยน ดังเห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 -2561) ที่ได้กำหนดเป้าหมายในทิศทางเดียวกันคือ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่รู้ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิด

ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะมีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ด้วยมนุษย์ทุกคนมีความสร้างสรรค์เฉกเช่นเดียวกับคุณสมบัติด้านอื่นๆ ที่มีพัฒนาการไปตามวัยซึ่งเด็กในวัย 6 ถึง 12 ปี เป็นวัยที่มีการมีจินตนาการเริ่มพัฒนาอย่างรวดเร็ว การสนับสนุนส่งเสริมได้อย่างถูกวิธีและมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะทำให้ความสร้างสรรค์ของเด็กได้รับการพัฒนาไปได้อย่างดียิ่ง (ป.มหาพันธ์, 2539) สอดคล้องกับแนวคิดของ Sternberg (2005) ที่กล่าวว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์เปรียบเสมือนการสร้างสะพานเชื่อมระหว่าง ความฉลาดในการวิเคราะห์ และความฉลาดในการปฏิบัติซึ่งการจะเป็นนักสร้างสรรค์ที่ดีต้องมีความสมดุลทั้ง 2 ด้าน คือ การพัฒนาศักยภาพด้านการคิดสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาสติปัญญาให้เป็นคนที่มีเฉลียวฉลาดแก้ปัญหาที่เข้ามาได้อย่างรวดเร็ว และสามารถพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ได้อย่างโดดเด่นกว่าผู้อื่นจากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คนไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นคนที่มองกว้างคิดไกล ใฝ่รู้ เป็นผู้ที่มีจิตวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐานและรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้วยกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันส่งผลให้องค์กรในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เป็นพลวัตซึ่งมีอัตราเร่งของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ทำให้ผู้นำยากที่จะใช้แนวทางการบริหารแบบเดิมๆ ให้ประสบความสำเร็จเหมือนในอดีตได้ แต่ต้องมีแนวทางในการบริหารที่ตอบสนองอย่างสร้างสรรค์ด้วยวิธีใหม่ มุ่งเน้นให้องค์กรมีความยืดหยุ่นแต่ยังคงความมีประสิทธิภาพสูงเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่มีความสลับซับซ้อน ในช่วงศตวรรษนี้ภาวะผู้นำกลายเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและบริหารงานขององค์กร ด้วยภาวะผู้นำไม่ได้มีมาแต่กำเนิดแต่เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ (Bennis, 2002) จากการสำรวจพบว่า ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าเห็นอนานาอารยประเทศนั้น เป็นผลมาจากกระบวนการในการพัฒนาบุคคลให้มีภาวะผู้นำและพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพเป็นหลักสำคัญ (ชาญชัย อาจิณสมจาร, 2543) จากการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำซึ่งมีหลากหลายทัศนะ คือ ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม และภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ พบว่าภาวะผู้นำทั้ง 3 แบบ ไม่เพียงพอสำหรับผู้นำในยุคปัจจุบันและอนาคต ผู้นำรุ่นใหม่ต้องมีความคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดนอกกรอบคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการจูงใจอย่างมีจินตนาการ ด้วยวิธีการและแนวทางใหม่ๆ ผู้นำต้องมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการโดยคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วน ในสถานการณ์และประเด็นต่างๆ อย่างท้าทาย (กิตติกาญจน์ ปฏิพัทธ์, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553) ที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรเป็นโมเดลของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ที่จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาด้านภาวะผู้นำด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบและกระบวนการ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่จะนำทีมงานหรือผู้ปฏิบัติงานให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนด โดยผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ความสามารถในงานที่รับผิดชอบ สามารถวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อจูงใจให้ปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์มีความยืดหยุ่นในการคิดและการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ คิดนอกกรอบ ไม่ยึดติดกับกรอบเชิงความคิด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553) เน้นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้เป็นทีมงานที่สร้างสรรค์ มีความสามารถพอที่จะต่อการกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ที่สำคัญคนที่ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับผู้อื่นให้มีความสร้างสรรค์ (Puccio, 2011) ด้วยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้หากมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีบรรยากาศในองค์กรที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนการใช้ความคิดสร้างสรรค์เองและ

เป็นผู้กระตุ้นให้บุคคลอื่นเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วม ผลักดันผู้ร่วมงานอย่างถูกต้อง มีความผู้นำต้องเป็นผู้ที่กล้าที่จะสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจทีมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้แสดงความคิดเห็นและกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยกระทำอย่างต่อเนื่อง

การส่งเสริมภาวะผู้นำสามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่เด็กวัยระดับประถมศึกษาโดยไม่จำเป็นต้องมีเป้าหมายที่จะสอนให้เด็กเป็นผู้บริหารสูงสุดหรือผู้นำของโลก และไม่ได้สอนแค่เพียงคุณสมบัติของการเป็นผู้นำในโรงเรียน แต่สอนให้เด็ก ๆ รู้จักใช้ชีวิต สอนด้วยความสนุกและสร้างสรรค์ (Keeves, 2005) ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานให้เด็ก มีทักษะด้านการเป็นผู้นำติดตัวไปเมื่อขึ้นชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาและในที่สุดจะนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตตลอดไป สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) ที่ว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำควรเริ่มเสียตั้งแต่เยาว์วัย เพราะจะเป็นการมุ่งเน้นให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถเป็นผู้นำในฐานะนักวางแผน รู้จักการแก้ไขปัญหา เพิ่มพูนทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์รวมถึงสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่จะเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีภาวะผู้นำได้นั้น ควรเริ่มตั้งแต่การสอนให้เด็กมีเจตคติที่ถูกต้องต่อการเป็นผู้นำ เริ่มจากการเป็นผู้นำความคิดในกลุ่มเพื่อน และผู้นำกิจกรรมในสถาบันการศึกษา อันจะพัฒนากลายเป็นผู้นำครอบครัว ผู้นำองค์กร ผู้นำชุมชน และผู้นำประเทศที่ดีมีคุณภาพได้ในอนาคต นั้นหมายถึง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรจะนำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของเด็กตั้งแต่ในสถานศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสามารถเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้โดยการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโดยการสอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี โดยเริ่มจากการปลูกฝังทักษะและความรู้พื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำให้นักเรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ภาวะผู้นำ วิธีการวางแผน และรู้จักวิธีตอบสนองสถานการณ์ต่างๆ ของผู้นำได้อย่างถูกต้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนเป็นวัยที่มีความเหมาะสมต่อการเริ่มต้นพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาด้านภาวะผู้นำ โดยนำแนวคิดด้าน การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานรากฐานของสังคมไทยในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพและพร้อมเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษามุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งมีเพียงคุณลักษณะที่ 4 และ 6 ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนมักจะอยู่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนลูกเสือเนตรนารี ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือแบ่งปันมีความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ รู้จักการแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่มี การส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งจากการศึกษาวิจัยในด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหาร ครูและบุคลากรในองค์กรเอกชน โดยการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาเท่าที่ควร

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) เพื่อนำไปใช้ในการปูพื้นฐานด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาให้เข้มแข็ง เพื่อการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในระดับแนวหน้าของภาคกลางและปริมณฑล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จะดำเนินการโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน

ส่วนที่ 2 ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยใช้แบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน เป็นผู้ประเมินตนเอง (Self-Assessment) และแบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน ประกอบด้วย 1) ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสภานักเรียน โรงเรียนละ 1 คน และ 2) นักเรียนที่ดำรงตำแหน่งประธานนักเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 44 คน

ส่วนที่ 3 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประกอบด้วย 1) ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสภานักเรียน โรงเรียนละ 1 คน และ 2) นักเรียนที่ดำรงตำแหน่งประธานนักเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 44 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) พบว่า

ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)

จากผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยภาพรวม เสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยภาพรวม จำแนกตามคุณลักษณะ 6 ด้าน

คุณลักษณะหลัก	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	คุณลักษณะย่อย	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
ด้านความสามารถทาง ปัญญาและการรู้แจ้ง	3.91	0.84	มาก	1. มีความคิดยืดหยุ่น	3.92	0.69	มาก
				2. มีวิสัยทัศน์	3.99	0.65	มาก
				3. มีจินตนาการ	3.90	0.74	มาก
				4. มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่	3.74	0.58	มาก
				5. มีความสามารถในการแก้ปัญหา	4.12	0.43	มาก
				6. มีแรงบันดาลใจ			
					3.82	0.79	มาก
ด้านบุคลิกภาพสร้างสรรค์	3.73	0.79	มาก	1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.04	0.61	มาก
				2. มีอารมณ์ขัน	3.73	0.84	มาก
				3. มีความฉลาดทางอารมณ์	3.42	0.64	ปาน กลาง
ด้านความกล้าหาญ	4.00	0.51	มาก	1. มีความกล้าเสี่ยงกล้าที่จะทำใน สิ่งที่แตกต่าง	3.97	0.68	มาก
				2. ชอบความท้าทาย	4.03	0.52	มาก
ด้านความใจกว้างและ เชื่อมั่นในผู้รับมอบหมาย งาน	4.03	0.61	มาก	1. มีความไว้วางใจ	3.99	0.81	มาก
				2. เปิดใจให้กับแนวคิดใหม่	4.08	0.54	มาก
ด้านความปรารถนาและ มุ่งมั่นให้สำเร็จ	4.43	0.43	มาก				
ด้านความรู้รอบรู้	4.28	0.71	มาก				
เฉลี่ย	4.06	0.59	มาก				

จากตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยภาพรวม พบว่า คุณลักษณะทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยด้านความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านความรู้รอบรู้ และด้านความกล้าหาญ ตามลำดับ ในขณะที่ด้านบุคลิกภาพสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาในรายคุณลักษณะย่อยพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากโดย คุณลักษณะย่อยมีความสามารถในการแก้ปัญหา รองลงมาคือ เปิดใจให้กับความคิดใหม่มีค่าสูงเฉลี่ยที่สุด และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ ทั้งนี้ คุณลักษณะย่อย ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความฉลาดทางอารมณ์

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน ประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) เสนอผลการวิเคราะห์ โดยพิจารณาตามรายองค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร และนำเสนอผลวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง โดยแสดงรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ในภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำแก่นักเรียน						
1. รูปแบบทางการ : มีการกำหนดในระดับโรงเรียน	3.88	0.84	มาก	4.38	0.73	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : มีการกำหนดในระดับโรงเรียน	3.88	0.84	มาก	4.38	0.73	มาก
3. รูปแบบการเมือง : มีการกำหนดในระดับฝ่ายหรือระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.71	0.58	มาก	4.32	0.78	มาก
4. รูปแบบวัฒนธรรม: มีการกำหนดในระดับโรงเรียนหรือในระดับฝ่ายหรือระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	2.31	0.82	น้อย	2.14	0.86	น้อย
2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำแก่นักเรียน						
1. รูปแบบทางการ : กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียน	3.35	0.68	ปานกลาง	3.79	0.71	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : กำหนดโดยการเป็นขอร่วมกันของผู้บริหารและครู	4.03	0.96	มาก	4.49	0.68	มาก
3. รูปแบบการเมือง : กำหนดจากผลสรุปของการขัดแย้งที่เกิดขึ้น	3.04	0.73	ปานกลาง	3.59	0.82	มาก
4. รูปแบบวัฒนธรรม : กำหนดโดยการใช้ค่านิยมร่วมของบุคลากรในโรงเรียนที่มีมาแต่เดิม	2.99	0.87	ปานกลาง	3.45	0.79	ปานกลาง
3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจในการเสริมสร้างภาวะผู้นำ						
1. รูปแบบทางการ : ตัดสินใจโดยยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลัก	3.81	0.76	มาก	4.35	0.62	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : ตัดสินใจโดยยึดเป้าประสงค์ที่ตกลงร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู	4.00	0.96	มาก	4.48	0.70	มาก
3. รูปแบบการเมือง : ตัดสินใจโดยยึดเป้าประสงค์ของกลุ่มที่มีอิทธิพลในโรงเรียน	2.57	0.63	ปานกลาง	2.82	0.82	ปานกลาง
4. รูปแบบวัฒนธรรม : ตัดสินใจโดยใช้เป้าประสงค์ของฝ่ายหรือของกลุ่มสาระการเรียนรู้	2.20	0.79	น้อย	2.08	0.91	น้อย
4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจในการเสริมสร้างภาวะผู้นำแก่นักเรียน						
1. รูปแบบทางการ : อิงเหตุผล	3.95	0.84	มาก	4.44	0.77	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : อิงผู้ร่วมงาน	3.80	0.65	มาก	4.27	0.86	มาก

3. รูปแบบการเมือง : อิงการเมืองในโรงเรียน	2.52	0.82	ปานกลาง	2.76	0.65	ปานกลาง
4. รูปแบบวัฒนธรรม : อิงเหตุผลตามกรอบของค่านิยมโรงเรียนที่มีมาแต่เดิม	2.93	0.76	ปานกลาง	3.21	0.82	ปานกลาง
5) ลักษณะของโครงสร้างในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่นักเรียน						
1. รูปแบบทางการ : โครงสร้างแบบแนวดิ่งมีสายบังคับบัญชาแบบลำดับขั้นโดยผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ	3.43	0.52	ปานกลาง	3.65	0.74	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : โครงสร้างแบบแนวนอน โดยบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	3.91	0.61	มาก	4.44	0.69	มาก
3. รูปแบบการเมือง : มีการกำหนดหน่วยงานย่อยขึ้นเพื่อเอื้อต่อผู้บริหารในการบริหารงาน	3.34	0.74	ปานกลาง	3.80	0.74	มาก
4. รูปแบบวัฒนธรรม : เป็นแบบที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของโรงเรียน	2.21	0.83	น้อย	2.15	0.89	น้อย
6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่นักเรียน						
1. รูปแบบทางการ : ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร	3.28	0.85	ปานกลาง	3.52	0.82	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : ต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู	3.98	0.61	มาก	4.46	0.72	มาก
3. รูปแบบการเมือง : มีการอิงหน่วยงานภายนอกที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ของโรงเรียน	2.81	0.72	ปานกลาง	3.13	0.64	ปานกลาง
4. รูปแบบวัฒนธรรม : ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อของโรงเรียนที่มีมาแต่เดิม	2.34	0.97	น้อย	2.19	0.86	น้อย
7) ลักษณะของภาวะผู้นำในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่นักเรียน						
1. รูปแบบทางการ : ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์และนโยบาย	3.40	0.78	ปานกลาง	3.71	0.76	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : ผู้บริหารแสวงหาข้อตกลงร่วมกัน (ฉันทามติ)	3.98	0.98	มาก	4.47	0.70	มาก
3. รูปแบบการเมือง : ผู้บริหารเป็นทั้งผู้มีส่วนร่วมและเป็นคนกลางผู้ไกล่เกลี่ย	3.58	0.83	มาก	4.15	0.93	มาก
4. รูปแบบวัฒนธรรม : ผู้บริหารมีลักษณะเป็นผู้นำเชิงสัญลักษณ์โดยผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่าง	3.77	0.78	มาก	4.28	0.85	มาก
8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่นักเรียน						
1. รูปแบบทางการ : ใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจัดการ	3.40	0.81	ปานกลาง	3.72	0.73	มาก
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน : ใช้รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ	3.95	0.97	มาก	4.49	0.68	มาก
3. รูปแบบการเมือง : ใช้รูปแบบภาวะผู้นำแบบปฏิบัติงาน (ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน)	3.64	0.73	มาก	4.12	0.92	มาก
4. รูปแบบวัฒนธรรม : ใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม	3.82	0.59	มาก	4.40	0.77	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) เมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร 8 องค์ประกอบ พบว่า

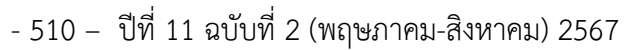
1. ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จากรูปแบบการบริหารโรงเรียน 4 รูปแบบ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยรูปแบบทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบการเมือง ส่วนรูปแบบการเมืองมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยและเป็นรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ทั้งนี้ สภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) มีค่าเฉลี่ยไปในทิศทางเดียวกับค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษา คือ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ รูปแบบทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน รูปแบบการเมืองและรูปแบบวัฒนธรรมตามลำดับ

2. กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จากรูปแบบการบริหารโรงเรียน 4 รูปแบบ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) มีเพียงรูปแบบเพื่อนร่วมงานเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยรูปแบบเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบทางการ ทั้งนี้ รูปแบบวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของทั้ง 4 รูปแบบ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จากรูปแบบการบริหารสถานศึกษา 4 รูปแบบ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ รูปแบบทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน) รูปแบบทางการ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ซึ่งรูปแบบเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบทางการ

4. ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จากรูปแบบการบริหารโรงเรียน 4 รูปแบบ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ รูปแบบทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงานโดยรูปแบบทางการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ รูปแบบทางการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน

5. ลักษณะของโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จากรูปแบบการบริหารโรงเรียน 4 รูปแบบ พบว่า สภาพปัจจุบันของการ

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดอันดับความสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยพิจารณาจากสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันในระดับมากขึ้นไป และนำเสนอผลสรุปโดยจำแนกตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบทางการ 5) ลักษณะของโครงสร้างเพื่อ

เสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 7) ลักษณะของภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน และ 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษากรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

จากผลการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะหลัก 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถทางปัญญาและการรู้แจ้ง (Cognitive Abilities & Enlightenment) มี 6 คุณลักษณะย่อย คือ มีความคิดยืดหยุ่น มีวิสัยทัศน์ มีจินตนาการ มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีแรงบันดาลใจ 2) บุคลิกภาพสร้างสรรค์ (Creative Personality) มี 3 คุณลักษณะย่อย คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ขัน มีความฉลาดทางอารมณ์ 3) ความกล้าหาญ (Courage) มี 2 คุณลักษณะย่อย คือ มีความกล้าเสี่ยงกล้าที่จะทำในสิ่งที่แตกต่าง ชอบความท้าทาย 4) ความใจกว้างและเชื่อมั่นในผู้รับมอบหมายงาน (Empowerment) มี 2 คุณลักษณะย่อย คือ มีความไว้วางใจ เปิดใจให้กับแนวคิดใหม่ 5) ความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จ (Passion for tasks and success) และ 6) ความรอบรู้ (Well-Rounded knowledge) มีความเหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง)

อาจเนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน ระดับประถมศึกษา ไว้ว่าควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านมีความรู้ 2. ด้านมีทักษะกระบวนการ และ 3. ด้านมีเจตคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับด้านทักษะ/กระบวนการ ได้แก่ 1) ทักษะพื้นฐาน ในส่วนของความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น 2) ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม คือ มีภาวะผู้นำ และ 3) ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน ข้อย่อยที่ 1 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อย่อยที่ 3 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง และข้อย่อยที่ 4 มีความสามารถในการจัดการและควบคุมตนเอง เมื่อพิจารณาคุณลักษณะหลักด้านความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์นักเรียนระดับประถมศึกษาไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ในข้อที่ 6 (มุ่งมั่นในการทำงาน) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ทำงานด้วยเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ อนุชณีย์ โพธิสุข (2543) ได้กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพเด็กและการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเสนอคุณลักษณะที่บ่งชี้การมีลักษณะภาวะผู้นำในเด็กที่จะเป็นตัวชี้วัดความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะด้านสติปัญญา ลักษณะด้านความเป็นผู้นำลักษณะของนักคณิตศาสตร์ ลักษณะของ

นักวิทยาศาสตร์ ลักษณะของศิลปะ ลักษณะของนักภาษา ลักษณะของนักดนตรี ลักษณะของนักกีฬา ลักษณะของนักวิชาการ ซึ่งคุณลักษณะโดยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) ทุกด้านยกเว้นคุณลักษณะย่อยการมีจินตนาการ และคุณลักษณะย่อยความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำดังกล่าวมีความเหมาะสมกับภาวะผู้นำของนักเรียนประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จเป็นคุณลักษณะเด่นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะทั้งหมด นั่นหมายความว่า นักเรียนมีความปรารถนาต่อการทำงานและมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จตามที่วางเป้าหมายไว้โดยไม่ล้มเลิกอย่างง่าย ๆ ถึงแม้จะเจอปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ Dubrin (2012) ที่กล่าวว่า ความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการทำงานและจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำ และเป็นไปตามแนวคิดของอูตม มุ่งเกษม (2545) ที่เสนอว่า คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ ต้องมีความกระตือรือร้น ลงมือทำตามแผนที่ได้วางไว้อย่างจริงจัง โดยมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานจนกว่าจะประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Knight (2005) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่ดีต้องเริ่มต้นจากมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ โดยทุ่มเทพลังในการทำงานอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเจออุปสรรคและสิ่งกีดขวาง แต่จะเกาะติดกับงานจนกว่าจะประสบความสำเร็จ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมระดับมาก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) มีการจัดโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำ พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทักษะการสื่อสารของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์และได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bennis (2002) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำไม่ได้มีมาแต่กำเนิดแต่เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประเทศไทย (ภาคกลาง) โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนนั้นเป็นความสามารถของผู้นำในการผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยการคิดเชิงสร้างสรรค์ มีปฏิริยาตอบสนองเชิงจิตนาการโดยการคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วน สนใจสร้างสรรค์สิ่งใหม่มีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นๆ มีความมุ่งมั่น กล้าทำด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่อย่างท้าทายสร้างความไว้วางใจพร้อมทั้งเปิดใจรับฟังความคิดเห็นใหม่ๆ และมีความรอบรู้ ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถทางปัญญาและการเรียนรู้ (Cognitive Abilities & Learning) เป็นผู้ที่มีความคิดยืดหยุ่น มีวิสัยทัศน์ มีจินตนาการ สนใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและมีแรงบันดาลใจ 2) บุคลิกภาพสร้างสรรค์ (Creative Personality) เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ขันและมีความฉลาดทางอารมณ์ 3) ความกล้าหาญ (Courage) เป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงและกล้าที่จะทำสิ่งที่แตกต่างจากผู้อื่นชอบความท้าทาย โดยท้าทายความคิดและลงมือทำตามแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้น 4) ความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จ (Passion for tasks and success) เป็นผู้ที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการทำงาน จดจ่ออยู่กับสิ่งนั้นและมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จตามที่วางเป้าหมายไว้ 5) ความใจกว้างและเชื่อมั่นในผู้รับมอบหมายงาน

(Empowerment) เป็นผู้ที่ไว้วางใจในทีมงานโดยการกระจายงาน มอบหมายงานและเชื่อใจผู้ที่รับผิดชอบงาน พร้อมทั้งเปิดโอกาสและรับฟังความคิดใหม่ ๆ โดยกระทำตนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนที่ดี และ 6) ความรอบรู้ (Well-Rounded Knowledge) เป็นผู้ที่มีความรู้ สนใจศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีความรู้กว้างขวางและรู้อย่างหลากหลาย สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียนในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และมีการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา และมองโลกในแง่ดี ทำให้มีแรงจูงใจมุ่งไปสู่ความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคชีวิต เนื่องจากผลการประเมินภาวะผู้นำของนักเรียนพบว่า คุณลักษณะย่อยความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีจินตนาการของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีจินตนาการและใช้จินตนาการในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เนื่องจากผลการประเมินภาวะผู้นำของนักเรียนพบว่า คุณลักษณะย่อยการมีจินตนาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำเป็นอันดับสองรองจากค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะย่อยความฉลาดทางอารมณ์

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบายจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมใหม่ (โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมให้นักเรียนมีความสามารถด้านการ

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เนื่องจากผลการประเมินภาวะผู้นำของนักเรียนพบว่า คุณลักษณะย่อยการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารแบบเพื่อนร่วมงานซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบส่วนใหญ่ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบของรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความฉลาดทางอารมณ์และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนร่วมกับโรงเรียนเพื่อสนับสนุนและพัฒนาให้นักเรียนเกิดภาวะผู้นำ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
อาชีวศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). **การคิดเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส มีเดีย.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2543). **ทักษะภาวะผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร: มัลติอินฟอร์เมชั่นเทคโนโลยี.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2555). **หลักการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษา**. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้า
- ปมหาพันธ์. (2539). **สอนเด็กให้มีความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. (2553). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิดภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: บุคส์ลิงค์.

- อุดม มุ่งเกษม. (2545). **Good Governance** กับการพัฒนาข้าราชการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2543). **สร้างสรรค์นักคิด : คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิดระดับสูง**. กรุงเทพมหานคร: รัตนพรชัย.
- Bennis. W. (2002). **Creative Leadership**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Dubrin, A.J. (2012). **Leadership: Research Findings Practice and Skills**. 7th ed. New York: Houghton Mifflin Company.
- Jacob, J. P., Mitaru, B. N., Mbugua, P. M. & Blair, R. (1996). The effect of substituting Kenyan Serena sorghum for maize in broiler starter diets with different dietary crude protein and methionine levels. **Feed Sci Technol**. 61. 27-39.
- Keeves, P.J. (2005). **Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbooks**. Oxford: Pergamon Press.
- Keeves, Peter J. (1988). **Model and Model Building: Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Knight, C.F. (2005). **Performance without Compromise**. Boston: Harvard Business Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Puccio, G.J. (2011). **Creative Leadership: Skills That Drive Change**. 2nd ed. Los Angeles: Sage Publications.
- Sternberg, R.J. (2005). **A Model of Educational Leadership: Wisdom Intelligence and Creativity Synthesized**. Chulalongkorn University.